

1.9.2023

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 7.8.2023, VN/20587/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi väylämaksun puolituksen jatkamisesta

Suomessa käyvästä kauppamerenkulun aluksilta väylämaksulain (1122/2005) nojalla kannettava väylämaksu on ollut väliaikaisesti puolitettu vuodesta 2015 alkaen. Alun perin puolituksella kompensoitiin rikkidirektiivin kustannuksia meriliikenteessä ja sittemmin puolitusta on perusteltu Suomen kilpailukykyyn tukemisella ja koronavuosien taloudellisista haasteista palautumisella. Nykyisen väliaikaisen lain voimassaolo päättyy 31.12.2023. Ilman lainsäädäntötoimia vuonna 2014 voimassa ollut väylämaksuhinnasto tulisi voimaan 1.1.2024.

Väylämaksutuloilla on pyritty kattamaan kauppamerenkululle rannikolla tarjottujen palvelujen (väylänpito ja väyläinvestoinnit, jäänmurto, alusliikenteen ohjaus ja merenmittaus) järjestämisestä valtiolle aiheutuneita menoja. Väylämaksun yksikköhintojen porrastukset suosivat Suomessa käyvän aluskannan talviliikennekelpoisuutta ja käyntikertaleikkurit suosivat liikennöinnin säännöllisyyttä. Väylämaksun kantaa Tulli.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan väylämaksun puolitusta jatketaan.

Esitys liittyy vuoden 2024 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Valtiovarainministeriön lausunto

Väylämaksua on vuosien ajan kerätty täysimääräisenä kattamaan vesiväylänpidon kustannuksia (väylänpito, meriliikenteen ohjaus, talvimerenkulku ja merenmittaus). Maksu päätettiin kuitenkin väliaikaisesti puolittaa vuodesta 2015 lähtien. Väylämaksun puolitukselle on ollut tämän jälkeen erilaisia perusteluja, joissa tuodaan esiin elinkeinojen logistiikkakustannusten alentaminen kansainvälisen kilpailukykyyn hyväksi. Valtiovarainministeriö haluaa huomauttaa, että kuten hallituksen esityksessä todetaan, Suomen sisäiset logistiikkakustannukset ovat liki 26 mrd. euroa ja itse tuotetut logistiikkapalvelut, varastoon sitoutunut pääoma sekä ulkomailla toteutuvat kustannukset mukaan lukien kokonaisarvo on lähes 40 mrd. euroa. Väylämaksun puolittamisella ei siten käytännössä vaikuteta logistiikkakustannuksiin tai kansalliseen kilpailukykyyn kuin marginaalisesti.

Väylämaksu suoritetaan, kun alus saapuu ulkomailta Suomen aluevesille tai suomalaisesta satamasta suomalaiseen satamaan, eli maksua ei peritä laivoilta, jotka eivät ole liikenteessä. Maksua peritään aluskohtaisesti matkustajaluksilta enintään 30 käyntikerrasta vuodessa ja lastialuksilta enintään 10

käyntikerrasta vuodessa. Säännöllisen matkustaja-alusliikenteen varustamot maksavat vuoden väylämaksut käytännössä jo alkuvuodesta. Väylämaksujen tuotto on vuoden 2015 jälkeen vastannut 46,5-61,8% kustannuksista.

Valtiovarainministeriö haluaa myös huomauttaa, että esitetty toimenpide kohdistuu kaikkeen kauppamerenkulkuun alustyypeistä ja niiden kansallisuudesta riippumatta. Esimerkiksi vuosina 2016-2019 vain 32-34 % meriliikenteestä kulki suomalaisten varustamoiden aluksilla.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esitys on hallitusohjelman liitteen C Veropolitiikan linja mukainen.

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistelemassa myös hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti väylämaksun pysyvää puolitusta. Valtiovarainministeriö haluaa huomauttaa, että rannikon kauppamerenkulun kustannusten mitta-luokka tulee säännöllisesti arvioida, jotta maksutulojen taso vastaisi keskipitkällä aikavälillä 50 % palveluista aiheutuvia kustannuksia. Loppuosuus rannikon kauppamerenkulun kustannuksista katetaan muilla verotuloilla tai valtion velanotolla.

Koska väylämaksu on vero, hallituksen esitykselle tulee pyytää esittelylupa valtiovarainministeriöstä.

Valtiovarainministeriöllä ei ole muuta huomautettavaa esityksestä.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Budjettineuvos

Kati Jussila

Tiedoksi

LVM: Juha Tervonen

VN/20587/2023-VM-23

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: